

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республика Башкортостан

Администрация муниципального района Янаульский район

Республики Башкортостан

МБОУ СОШ с.Сандугач

Рассмотрено

на педагогическом

совете

протокол №1 от «28»

августа 2023г.

Утверждено

директор МБОУ СОШ

Сандугач

К.Г. Рахимова

Приказ № 115 от «29» августа 2023г.

Рабочая программа по башкирскому языку как (государственный)

для обучающихся 5-9 классов.

Сандугач 2023г.

Пояснительная записка

Рабочая программа разработана на уровень образования (5-9 классы) на основе Федерального закона от 29 декабря 2012 г. №273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации»; Приказа Министерства образования и науки Российской Федерации от 31 декабря 2015г. №1577 «О внесении изменений в Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 декабря 2010 г. № 1897» и локального акта общеобразовательной организации. Рабочая программа основного общего образования по учебному предмету «Башкирский язык как государственный 5-9 классах» является составной частью основной образовательной программы основного общего образования.

Изучение учебного предмета «Башкирский язык» реализуется с использованием учебно-методического пособия:

Башкирский язык, 5 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 6 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 7 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 8 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Башкирский язык, 9 класс, Усманова М.Г., Габитова З.М.

Программа составлена для учащихся 5-9 классов в соответствии с примерными программами к учебному пособию «Башкирский язык как государственный »

1. Башкорт телен өйрәнеүҙең планлаштырылған предмет һөҙмөтләре

Төп мәктәп сығарылыш уҡыусыларының башкорт теленән программаһы үзләштереүҙең

Шәхсән һөҙмөтләр булып түбәндәгеләр тора:

- 1) башкорт телен башкорт халқының төп милли-мәҙәни киммәте буларак аңлау, интеллектуаль, ижади һәләтлектәрен һәм шәхестең мораль-этик сифаттарын үстәреүҙә туған телдең ролен, уның мәктәптә белем алыу процесындағы әһәмиәтен билдәләү;
- 2) башкорт теленең эстетик киммәттәрен аңлау; туған телгә карата ихтирам, уның менән ғорурланыу тойғоһо тәрбиәләү; милли мәҙәни сағылыш буларак, башкорт теленең тазалығын һаҡлау тураһында хәстәрлек күреү; телмәр үз камиллаштырыуға ынтылыу;
- 3) аралашыу процесында кәрәкле һүзлек запасына эйә булыу һәм үз фекереңде иркен еткерәү өсөн тейешле грамматик сараларҙы үзләштерәү; үз телмәреңде күҙәтеү һәм уны баһалау күнекмәһен булдырыу;

Метапредмет һөҙмөтләре булып универсаль эш төрҙәрен формалаштырыу тора.

- яңғыраған телмәрҙе (ололарҙың һәм тиндәштәреңдең әйтеүе, балалар тапшырыуҙары, аудиоязмалар һәм мәғлүмәти технологияның башка формаларын) адекват кабул итеү;
- бирелгән тема буйынса диалог төҙөй белеү; һорауҙарға ҡыска һәм тулы яуап биреү, диалогты башлай һәм тамамлай белеү;
- әҙерләнеп һәм әҙерләнмәй етеҙ, аңлап һәм тасуири уҡыу, текстты ҡыска һәм һиһһөйләй белеү;
- таныш орфографик ҡағизәләрҙе кулланып, уҡытыусы яҙамында һәм үз аллы өйрәнеүҙең контроль характерҙа язма эштәрҙе башкара белеү;
- үз аллы эшен тикшерә һәм башкорт теленән предмет-ара (башка предмет дәрестәреңдә) үз белемеңде анализлай белеү;
- төп предметтан предмет-ара аңлатмаларҙы үзләштерәү;
- мәктәптә һәм мәктәптән тыш ҡызыкһыныуҙарынан сығып, башкорт телендә аралашыу.

Регулятив УУЭ:

- дәрестең темаһын һәм максатын үз аллы билдәләү;
- укыу проблемаһын сисеү планын укытыусы менән берлектә төзөү;
- план буйынса эшләү, үз хәрәкәтендә төзөтөп барыу;
- укытыусы менән диалогта баһалау критерийҙарын билдәләү һәм ошо критерийҙарға ярашлы үз эшендә һәм башкаларҙың уңышлылығын билдәләү.

Регулятив УУЭ формалаштырыуҙың сараһы булып продуктив укыу һәм укыу уңыштарын баһалау технологиялары тора.

Танып белеү УУЭ:

- мәғлүмәти текстарҙың бөтә төрҙәрҙән дә укыу;
- укыу төрҙәрҙән кулланыу: танышыу, өйрәнеү, карап сығыу;
- төрлө формала бирелгән мәғлүмәтте айырып алыу (тулы текст; тулы булмаған текст – иллюстрация, таблица, схема);
- мәғлүмәтте бер формаһынан икенсегенә эшкәртеү (план, таблица, схема төзөү);
- һүзлектәр, белешмәләр менән кулланыу;
- анализ яһау;
- фекерләү.
- Танып белеү УУЭ сараһы – дәрәжәлек текстары һәм уларға методик күрһәтмәләр, продуктив укыу технологияһы.

Коммуникатив УУЭ:

- телмәр ситуацияһына карап фекерендә телдән һәм язма рәештә белдерер (һөйләм һәм бәләкәй текст кимәлендә);
- төрлө коммуникатив мәсьәләләрҙе сисеү өсөн телмәр сараларын кулланыу ; телмәрҙең монологик һәм диалогик формаларын белеү;
- үз фекерендә әйтеү һәм иҫбат итеү;
- башкаларҙы ишетер һәм тыңлау, уларҙың фекерен кабул итер;
- уртаҡ бер фекергә килә белеү.

Предмет һөҙөмтәләре:

- 3-ур булмаған эпик әсәрҙәрҙе йәки уларҙың өҙөктәрҙән һөйләп бирер.
- Художество әсәрҙәрҙе инсценировкалау.
- Укытыусы куйған проблемалы һорау ярамында геройға характеристика бирер.
- Тәкдим ителгән әсәрҙәрҙе тәржемә итә белеү, таныш булмаған һүзҙәрҙе айыра белеү.
- 5-6 шиғырҙы яттан тасуири һөйләй белеү.
- Эпик, лирик, лироэпик һәм драматик әсәрҙәрҙе айыра белеү.
- Һорауҙарға тулы яуап һәм геройҙарға баһалама бирер.
- Укылған әсәрҙәргә үз мөнәсәбәтендә белдерә белеү.
- Телмәр ағышында өндәрҙең үзгәререн айыра һәм аңлата белеү.
- Диалогтарҙа башка кешеләрҙең телмәрендәге орфоэпик хаталарҙы күҙәтә һәм төркөмләр белеү.
- Һүзлектәр менән файҙалана белеү.

Предмет һөҙөмтәләре:

- башкорт теле нормалары (фонетик, лексик, грамматик) тураһында белешмә; (курс йөкмәткеһе кимәлендә).
- **А. Коммуникатив сферала** (башкорт телен аралашыу сараһы буларак өйрәнеүҙә)
- Телмәр эшмәкәрлегенә түбәндәге төрҙәрендә телмәр компетенцияһы:
- **һөйләү телмәрендә:**
 - аралашыуҙың типик ситуацияларында этикет диалог алып барыу;
 - укыусының үзе, ғаиләһе, дуҫы тураһында һөйләү; предмет, картинаны һүрәтләү; персонажды кыскаса кылыҡһырлау;
- Тел компетенцияһы (тел сараларын үзләштерер).

- башкорт теленең өндәрен дөрөс әйтеү һәм айырыу; һүззәргә һәм фразаларға дәрәжәләштерү;
- төрлө һөйләм төрҙәрен интонация менән укыу;
- башланғыс мәктәп курсында өйрәнелгән укыу һәм орфографик кағизәләрҙе куллану; тыңлап аңлауҙа:
- укыусының укытыусы һәм класташтарының телмәрен тыңлап аңлауы; аудиоһәм текстларҙағы текстарҙың йөкмәткеһен аңлауы;
- **укыуҙа:**
- өйрәнелгән тел материалына таянып төзөлгән зур булмаған текстарҙы кысҡырып укыу;
- өйрәнелгән тел материалы менән бер рәттән яңы һүззәргә лә үз эсенә алған текстарҙы эстән укыу һәм уларҙың төп йөкмәткеһен аңлау, текстан кәрәкле информацияны табыу;
- **язма телмәрҙә:**
- яҙу техникаһына эйә булыу;
- үрнәк буйынса байрам менән котлау һәм шәхси хат яҙу.
- башланғыс мәктәп курсында өйрәнелгән лексик берәмектәрҙе (һүззәр, һүзбәйләнештәр, баһалау лексикаһы, телмәр клишелары) һәм грамматик күренештәрҙе таныу һәм телмәрҙә куллану.
- Социомәҙәни компетенция.
- географик атамаларҙы, билдәле балалар әсәрҙәренең персонаждарын, популяр әкиәттәрҙең сюжеттарын, балалар фольклорының зур булмаған әсәрҙәрен (шиғырҙар, йырҙар) беләү;
- **Б.** Танып беләү сфераһы:
- башкорт һәм рус телдәренең күренештәрен сағыштыра беләү; өлгө буйынса күнегеүҙәр эшләй беләү; кағизәләр, таблицаларҙы куллана беләү; үз-үҙеңдә баһалай беләү;
- **В.** Дөйөм киммәттәргә йүнәлеш сфераһында:
- башкорт телен фекер, хис-тойғо, эмоцияларҙы белдерәү сараһы буларак кабул итеү; балалар фольклоры яҙамында башкорт халкының рухи киммәттәрен үзләштерәү.
- **Г.** Эстетик сферала: башкорт телендәге хис-тойғо һәм эмоцияларҙы белдерәү сараларҙы үзләштерәү; балалар әҙәбиәте үрнәктәре менән танышканда матурлыҡты танырға өйрәнәү.
- **Д.** Хезмәт сфераһында: укыу процесында билдәләнгән планға ярашлы эшләй беләү.

1. Планируемые результаты освоения учебного предмета

Личностные результаты школьников среднего, старшего звена, формируемые при изучении башкирского языка:

- формирование мотивации изучения языков и стремление к самосовершенствованию в образовательной области «Башкирский язык как государственный»;
- осознание возможностей самореализации средствами башкирского языка;
- стремление к совершенствованию собственной речевой культуры в целом;
- формирование коммуникативной компетенции в межкультурной и межэтнической коммуникации;
- развитие таких качеств, как воля, целеустремленность, креативность, инициативность, эмпатия, трудолюбие, дисциплинированность;
- формирование общекультурной и этнической идентичности личности.
- стремление к лучшему осознанию культуры своего народа и готовность содействовать ознакомлению с ней представителей других стран, толерантное отношение к проявлениям иной культуры; осознание себя гражданином своей страны и мира;
- готовность отстаивать национальные и общечеловеческие (гуманистические, демократические) ценности, свою гражданскую позицию.

Метапредметные результаты изучения башкирского языка как государственного в среднем, старшем звене:

- развитие умения планировать свое речевое и неречевое поведение;
- развитие коммуникативной компетенции, включая умение взаимодействовать с окружающими, выполняя разные социальные роли;
- развитие исследовательских учебных действий, включая навыки работы с информацией: поиск и выделение нужной информации, обобщение и фиксация информации;
- развитие смыслового чтения, включая умение определять тему, прогнозировать содержание текста по заголовку/ второстепенные, устанавливать по ключевым словам, выделять основную мысль, главные факты опуская логическую последовательность основных фактов;
- осуществление регулятивных действий самонаблюдения, самоконтроля, самооценки в процессе коммуникативной деятельности на башкирском языке.
- **Предметные результаты** освоения выпускниками основной школы программы по башкирскому языку как государственному:

1) в коммуникативной сфере: (т.е. владении башкирским языком как средством общения)

Речевая компетенция в следующих видах речевой деятельности:

- *говорении*:

- начинать, вести поддерживать и заканчивать различные виды диалогов в стандартных ситуациях общения, соблюдая нормы речевого этикета, при необходимости переспрашивая, уточняя;
- расспрашивать собеседника и отвечать на его вопросы, высказывая свое мнение, просьбу, отвечать на предложение собеседника согласием/отказом в пределах изученной тематики и усвоенного лексико-грамматического материала;
- рассказывать о себе, своей семье, друзьях, своих интересах и планах на будущее;
- сообщать краткие сведения о своем городе, о своей стране ;
- описывать события/ явления, передавать основное содержание, основную мысль прочитанного или услышанного, выражать свое отношение к прочитанному/услышанному, давать краткую характеристику персонажей;

- *аудировании*:

- воспринимать на слух и полностью понимать речь учителя, одноклассников;
- воспринимать на слух и понимать основное содержание несложных аутентичных аудио и видеотекстов, относящихся к разным коммуникативным типам речи (сообщение/ рассказ/интервью);
- воспринимать на слух и выборочно понимать с опорой на языковую догадку, контекст краткие несложные аутентичные прагматические аудио и видео тексты, выделяя значительную/информацию;

- *чтении*:

- читать аутентичные тексты разных жанров и стилей преимущественно с пониманием основного содержания;
- читать несложные аутентичные тексты разных жанров и стилей с полным и точным пониманием и с использованием различных приемов смысловой переработки текста (языковой догадки, выборочного перевода), а также справочных материалов, уметь оценивать полученную информацию, выражать свое мнение;
- читать аутентичные тексты с выборочным пониманием значимой/нужной/интересующей информации;

- *письменной речи*:

- заполнять анкеты и формуляры;
- писать поздравления, личные письма с опорой на образец с употреблением формул речевого этикета, принятых в стране/ странах изучаемого языка;

- составлять план, тезисы устного или письменного сообщения, кратко излагать результаты проектной деятельности.

Языковая компетенция (владение языковыми средствами):

- применение правил написания слов, изученных в основной школе;
- адекватное произношение и различение на слух звуков башкирского языка; соблюдение правильного ударения в словах и фразах;
- соблюдение ритмико-интонационных особенностей предложений различных коммуникативных типов (утвердительное, вопросительное, отрицательное, повелительное); правильное членение предложений на смысловые группы;
- распознавание и употребление в речи основных значений изученных лексических единиц (слов, словосочетаний, реплик-клише речевого этикета);
- знание основных способов словообразования (аффиксации, словосложения, конверсии);
- понимание и использование явлений многозначности слов башкирского языка, синонимами, антонимами и лексической сочетаемости;
- распознавание и употребление в речи основных морфологических форм и синтаксических конструкции башкирского языка;

Социокультурная компетенция

- знание национально- культурных особенностей речевого и неречевого поведения в своей стране и странах изучаемого языка; применение этих знаний в различных ситуациях формального и неформального межличностного и межкультурного общения;
- распознавание и употребление в устной и письменной речи основных норм речевого этикета (реплик-клише, наиболее распространенной оценочной лексики);
- знание употребительной фоновой лексики, некоторых распространенных образцов фольклора (скороговорки, поговорки, пословицы);
- знакомство с образцами художественной, публицистической и научно-популярной литературы;
- представление об особенностях образа жизни, быта, культуры башкирского языка (всемирно известных достопримечательностях, выдающихся людях и их вкладе в мировую культуру);
- понимание роли владения родными языками в современном мире; владеть техникой письма;
- распознавание и употребление в речи изученных лексических единиц и грамматических явлений.
- Компенсаторная компетенция – умение выходить из трудного положения в условиях дефицита языковых средств при получении и приеме информации за счет использования контекстуальной догадки, игнорирования языковых трудностей, переспроса, словарных замен, жестов, мимики.

В познавательной сфере:

- умение сравнивать языковые явления башкирского и русского языка на уровне отдельных грамматических явлений, слов, словосочетаний, предложений;
- владение приемами работы с текстом: умение пользоваться определенной стратегией чтения/ аудирования в зависимости от коммуникативной задачи (читать/ слушать текст с разной глубиной понимания);
- умение действовать по образцу/ аналогии при выполнении упражнений и составлении собственных высказываний в пределах тематики основной школы;
- готовность и умение осуществлять индивидуальную и совместную проектную работу;

- умение пользоваться справочным материалом (грамматическим и лингвострановедческим справочниками, двуязычным и толковым словарями, мультимедийными средствами);
- владение способами и приемами дальнейшего самостоятельного изучения родных языков;

2. Укыу предметының йөкмәткеһе

№	Бүлектәр (сәғәттәр)	5 кл сәғ	6 кл сәғ	8 кл сәғ	Укыусы эшмәкәрлегенә төп төрҙәре
1	Башкортостан. Башкортостан тәбиғәте. Экология мәсьәләһе (30 сәғәт)	3	6	9	Тыуған Башкортостанды танып белергә, үзәң менән таныштырырға. Башкортостан тәбиғәте, күренекле шәхестәре, иҫтәлекле урындары тураһында мәғлүмәт йыйырға.
2	Һаумы , мәктәп.(15сәғәт)	5	3	2	Мәктәп, мәктәп баксаһы, класс темаларына диалогтар төзөргә. Өн-хәрәфенәң дөрөҫ әйтелешен һәм яҙылышын белергә. Һөйләмдәрҙең айырмаһын табырға, Ялғауҙарҙы табырға, яңы һүҙҙәрҙе белергә.
3	Ғаилә . Үҙем тураһында. Исемәң матур Әсәй. 8 Март (20 сәғәт)	11			Ғаилә ағзаларын иҫтә калдырырға. Шәжәрә төзөргә. Шиғырҙар ятларға. Өлгө буйынса һөйләмдәр төзөргә, яңы һүҙҙәрҙе белергә. Әсәйҙәргә карата ихтирам, һөйөү тойғоһо тәрбиәләргә
4	Милли аштар(2 сәғәт)				Нисә һум тора? һорауын үزلәштерергә. Һатыусы, һатып алыусы рождәрен башкарырға, яңы һүҙҙәрҙе белергә. Башкорт милли аштары менән таныштырырға
5	Йыл мизгелдәре. Көзгө әшһәр . Хезмәт төбө – хөрмәт.(19 сәғәт).	5	2	8	Йыл мизгелдәренәң бүленешен белергә, уртаҡ яктарын һәм айырмаларын табырға, Тексттар укырка, һөйләп өйрәнергә. Шаблон буйынса диалог төзөргә, һүрәт буйынса һөйләмдәр төзөргә
6	Яңы йыл менән. Бөҙ кышты ла яратабыҙ (15 сәғәт)	3	5	3	Кышкы тәбиғәттә һүрәтләргә, һынамыштарҙы белергә. Шыршы байрамына битлектәр әзерләргә, шиғырҙар ятларға. Диалогтар укырка, яңы һүҙҙәрҙе белергә
7	Яҙ еттә. Яҙғы әшһәр . Яҙғы байрамдар. Еңеү көнө (24 сәғәт)	4	10	7	Яҙғы тәбиғәттә һүрәтләргә, һынамыштарҙы белергә. Байрамдарға бүлектәр әзерләргә, шиғырҙар ятларға. Диалогтар төзөргә, яңы һүҙҙәрҙе белергә.
8	Спорт. Кеше.		1		Шәхси гигиена, тазалыҡты һаҡлау,

	Тән ағзалары. Гигиена. (6 сәғәт)						сынығыу тураһында мәғлү-мәт тупларға. Башкортостан чемпиондарын,милли уйындарзы, һабантуй байрамдарын белергә
9	Сәнғәт оҫта- лары. Күренекле шәхестәр (11 сәғәт)			3	5	3	Сәнғәт оҫталары,күренекле шәхестәр менән танышыу, уларзың ижадын белергә. Өфө театрзанының эшмәкәрлеге тураһында мәғлүмәт тупларға.
11	Башкорт халык ижады. (7 сәғәт)			2		5	Башкорт халык ижады менән танышырға. Әкиәттәр, мәкәл-дәр , йомактар тәржемә итергә
13	Ауыл тормошо. Башкорт аты(7 сәғәт).			3		4	Аттар тураһында текстарзы укып, ат кешенең дуһы булыуы тураһында әңгәмәләшергә. Ауыл тормошо, ауылдағы эштәр тураһында әңгәмәләшергә
14	Дуһлык. Берзәмлек. Тыныһлык.(6сәғәт)		5	1			Дуһлык, берзәмлек, тыныһлык төшөнсәләрен иҫтә тоторға, тыуған иленде якларға, һакларға әзер булырға. Дуһың тураһында альбом төзөргә.
15	Йәмле йәй.(8 сәғәт)	3	2	3			Йәйге эштәр, йәйге ял, лагерь темаларына әңгәмә ойошторорға йәйгелеккә пландар корорға

5 класс

Йөкмәткеһе һаумы мәктәп (5 сәғәт)

Был темаларға қағылышлы һүзәр, һүзбәйләнештәр, һөйләмдәр иҫкә төшөрөлә, һүзлек заһсын байытыу йәһәтенән яңылары үзләштерелә. 1-4-се кластарза өйрәнелгән һәм яңы үзләштерелгән һүзәр ярзаһында бәләкәй хикәйәләр, диалогтар төзөргә тәкдим ителә. Грамматика буйынса темалар: башкорт теленең өн һәм хәрәфтәре; исем, исемдең күплек ялғауы, исемдәрзең һан менән үзгәреше, һөйләмдә һүзәр тәртибе, калын һәм нәзек һузынқылар; сифат.

Үзем тураһында (7 сәғәт)

Был темаларға қағылышлы һүзәр, һүзбәйләнештәр, һөйләмдәр иҫкә төшөрөлә, һүзлек заһсын байытыу йәһәтенән яңыларын үзләштереү. 1-4-се кластарза өйрәнелгән һәм яңы үзләштерелгән һүзәр ярзаһында бәләкәй хикәйәләр, диалогтар төзөү. Грамматика буйынса темалар: исемдәрзең килеш менән үзгәреше, алмаш, зат алмаштары, зат алмаштарының килеш менән үзгәреше, к-г, к-ғ, п-б тартынқыларының сиратлашыуы.

Йыл мизгелдәре (5 сәғәт)

Тәбиғәт күренештәрен күзәтеүзән алған тәһсораттарзан сығып һөйләй белеү. Йыл мизгелдәрен, һәр мизгелгә караған ай исемдәрен дөрөһ әйтә һәм телмәрзә куллана белеү. Грамматика буйынса темалар: һорау алмаштары, күрһәтеү алмаштары, билдәһезлек һәм билдәдәү алмаштары.

Яңы йыл котло булһын! (3 сәғәт)

Кыш мизгеле тураһында һөйләй белеү. Яңы йыл менән ата-әсәне, класташтарҙы, туғандарҙы котларға өйрәнеү. Грамматика буйынса темалар: кылымдарҙың зат һәм һан менән үзгәреше.

Башкортостанныңды беләһеңме? (3 сәғәт)

Укыусы аңына үзе йәшәгән ерҙең – Башкортостанның – тарихы, уның байлығы, күренекле шәхестәре һ.б. хақында бер бөтөн фекр тыуырыу һәм ул турала һөйләй белеү. Яңғызлыҡ һәм уртаҡлыҡ исеждәрҙе дөрөс языу, кулланыу.

8 март – катын-кыҙҙар көнө (4 сәғәт)

Алдағы кластарҙа үтелгән ғайлә теманын кабатлау һәм был төшөнсәләрҙе аңлау өсөн һүҙлек запасын үстөрөү. Тема байрам төшөнсәһендә үз әсенә алғанлыктан котлау асыҡталар ~~яңу~~ котлау һүҙҙәрен әйтә белеү. Антоним, омоним, синонимдарҙы телмәрҙә дөрөс кулланыу.

Язғы эштәр (4 сәғәт)

Язғы эштәр, язғы бакса эштәре, бағыу эштәре тураһында һөйләү, әңгәмәлә катнашыу. “Язғы ~~юй~~ылды туйыра” тигән мәкәлдең асылын аңлау, экскурсияларға йөрөү. Башкорт халқының, Башкортостанда йәшәүсә башка халыктарҙың язғы тәбиғәт менән бәйлә һөрөф- ғәзәттәре ~~яматур~~ йолалары тураһында белеү. Һан һүҙ төркөмө тураһында төшөнсә биреү.

Йәйге каршылайбыз (3 сәғәт)

Йәйге байрамдар, йәйге ялға пландары тураһында һөйләй белеү, диалогтар короу, һүҙ байлығын арттырыу.

6 класс

Йөкмәткеһе

Безең мәктәп. (3 сәғәт)

Башкорт теленең үзенсәлекле өн-хәрефтәрен кабатлау, уларҙы дөрөс әйтеү өстөндә эшләү, ~~һ~~ тураһында төшөнсә алыу. Исем һүҙ төркөмө. Тексттағы исеждәрҙе табыу. Уларҙың һөйләмдәге роле. Һүҙ байлығын арттырыу. Мәктәп тураһында текст төзөү.

Көзгө тәбиғәт (2 сәғәт) Башкортостан

ере буйлап...(6 сәғәт) ~~Дуҫлыҡ кәҙерен бел~~

(5 сәғәт)

Бер-берең менән мөнәсәбәт тураһында әңгәмә. Был бүлектә укыусылар ысын дуҫлыҡ, дуҫ тураһында төшөнсә ала, һүҙ байлығын арттыра. Кылымдың заман формаларын телмәрҙә ~~дөрөс~~ кулланырға өйрөнөүҙе дауам итәләр. Дуҫтары тураһында текст төзөү өстөндә эшләр. **Кыш дауам итә (5 сәғәт)**

Укыусыны йыл мизгелдәре, күргәндәре тураһында ябай формала иркен һөйләй белеүенә өлгәштерәү. Кылымдың хәбәр һөйкәләше кылымдарын телмәрҙә дөрөс файзаланыуға өлгәшәү.

Этикет кағизәләре (1 сәғәт)

Исәнләшә белеү, әзәпләлек кағизәләре тураһында һөйләшәү. Сәләмләү һүҙҙәрен кулланып диалогтар төзөү.

Яз килә, яз! (2 сәғәт)

Үсемлектәрҙең атамаларын өйрөнөүҙе яз айы, язғы тәбиғәт тураһында һөйләшәү менән ~~барғалып~~ барырга.

Язғы эштәр һәм йола байрамдары (8 сәғәт)

Кешеләрҙең бакса һәм кырҙағы эштәре тураһында һөйләшәү. Һүҙ байлығын арттырыу. 1 Май, 9 Май байрамдары тураһында, Бөйөк Ватан һуғышында катнашыусы кешеләрҙең үткән юлы менән танышыу.

Йәмле йәй килә! (2 сәғәт)

6 класс

Йөкмәтке VI класта үтелгәндәрге кабатлау (3 дәрәс)

Сифат дәрәжәләре, исемдәрҙең килеш менән үзгәреше, һүзәрҙең һөйләмдәгетәртибе темаларын кабатлау, алған белемдә телмәрҙә кулланыу. М. Кәрим, К. Кинйәбулатова, З. Биишева ижады һәм тормошо менән тәрәнерәк танышыу. Улар тураһында кыскаса һөйләргә өйрәнеү. Диалог һәм монолог ярҙамында бәйләнешле һөйләм төҙөүгә дауам итеү. Мәкәл, әйтемдәр менән танышыу. Үтелгән грамматик темаларҙы кабатлау.

Ауыл тормошо (3 сәғәт)

Ауыл тормошо, ауыл кешеләренән көн күреш, хеҙмәт, игенсә хеҙмәте тураһындағы әңгәмәләргә катнашыу. Икмәк үстөрөү, икмәктең өстәлгә килгәнгә тиклем үткән юлы, уны үстөрөүгә катнашкан һөнәрҙәр тураһында мәғлүмәтләр булыу. Ауыл халҡына, эшенә хөрмәт менән карау. Улар тураһында кыскаса һөйләргә өйрәнеү, һөйләм, текст төҙөү. Ауыл еренән сыккан күренекле шәхестәрҙең тормош юлы менән танышыу. Сифат кылым тураһында мәғлүмәт биреү.

Башкортостан буйлап сәйәхәт (5 сәғәт)

Башкортостан тураһында 1-6 кластарҙа үтелгәндәрге кабатлап, белгән материалды эзмә-эзлекле итеп һөйләргә өйрәнеү, яңы мәғлүмәт алыу. Башкортостан тураһында рус яҙыусылары, “Урал батыр” эпосы һ.б. танышыу. Башкортостан йылғалары, калалары, байлыктары тураһында белгән белемдәргә байытыу. Һөйләм, текст төҙөү, һөйләмдә һүзәр тәртибен дөрөҫ кулланыу. Ураҡтыҡ һәм яңғызлыҡ исемдәргә күнәгеүҙәр. Башкортостандың боронғо калаһы Арҡайым тураһында мәғлүмәт алыу. Башкортостан темаһына шиғырҙар ятлау.

Спорт. Спорт кәрәк-ярактары (5 сәғәт)

Кешегә сәләмәт булыу өсөн спорт менән шөгөлләнергә кәрәк икәнлеген аңлау, һәм был турала һөйләшеүгә катнашыу. Башкортостандағы спорт төрҙәре тураһында һөйләү. Кылым төркөм сәләрен кабатлау. Спорт өлкәһендә данлыклы кешеләр тураһында кылым төркөм сәләрен кулланып текст төҙөү. Милли уйындар тураһында мәғлүмәт алыу. Спорт кәрәк-ярактары тураһында текст төҙөү. (Ирек Зарипов, Максим Чудов).. Һөйләмдә һүзәр тәртибен бозмау. Киләсәк заман сифат кылым тураһында мәғлүмәт биреү.

Мин һәм беҙҙең ғаилә (4 сәғәт)

Үҙеңдең ғаиләң тураһында тулы һәм иркен һөйләй белеү. Ғаилә ағзаларын дөрөҫ атау, уларға ихтирамлы, игтибарлы булыу. Ғаилә ағзалары тураһында яҙылған әсәрҙәр уҡыу, уларҙы аңлы кабул итергә өйрәнеү, һөйләү күнекмәләрен үстөрөү. Уҡылған әсәрҙәр буйынса план төҙөү, һөйләү буйынса һөйләү. Телмәр үстөрөүгә айырым игтибар биреү. Билдәле рәссамдарҙың картинаһын карау, аңлау һәм уның йөкмәткеһен һөйләргә өйрәнеү. Хәл кылым тураһында төшөмсә биреү.

Әсәй, әсәкәйем (3 сәғәт)

Әсәй, өләсәйҙәрҙең изгелеге, кәҙерә һаҡында әсәрҙәр уҡыу, йөкмәткеһе өстөндәш төрҙә башкарыу, һүзлек байлыктарын арттырыу. Катын-кыҙҙар байрамы тураһында әңгәмәләр, иртәлектәр үткөрөүгә, данлыклы катын-кыҙҙар менән орашыуҙарҙа катнашыу. Теркәүсә тураһында төшөмсә алыу. Тезеү төркөм сәләрен телмәрҙә кулланыу.

Сәнгәт оҫталары (3 сәғәт)

Республиканың данлыклы һәм арзаклы шәхестәре менән танышыуы дауам итеү. Сәнгәт оҫталарының тормош юлы һәм ижады менән танышыу. Теле-радио тапшырыулар, язмалар карау. Уларҙың әсәрҙәрен таныу, данлыклы кешеләребез тураһында һөйләй белеү. Ырҙар өйрәнеү, бергәләп йырлау. Мәктәп сәхнәһе өсөн концерт номерҙарын әҙерләүгә катнашыу. Эйәртеү теркәүестәре. Теркәүестәрҙең дәрәҫ язылышы темаһын үләштереү, нығытыу.

Исемен матур – кемдәр кушкан? Исемдәрҙә - ил тарихы (2 сәғәт)

Исемдәрҙең мәғәнәһе, уның кеше холок-фигеленә тәҫир итеүе тураһында мәғлүмәтте үләштереү. Үз исемендәң мәғәнәһен өйрәнеү. Данлыклы кешеләрдәң исемдәренә бәйләп, төрлө тарихи вақиғалар һөйләү, әсәрҙәр уҡыу. Атамалар буйынса легендалар, риүәйәттәр уҡыу. Бәйләүестәр. Яңғызлыҡ исемдәрҙә дәрәҫ языу кағизәһен кабатлау.

Борон-борон заманда (2 сәғәт)

Башкорт халыҡ ижады темаһын киңәйтеү, уҡыусыларҙың белгәндәрен тулыландырыу, һүз байлығын, һөйләү телмәрен үстәреү өстөндә эшләү. Башкорт халыҡәкиәттәре, Ф. Туғызбаеваның “Тайыштабан ниңә уйнарға сыкманы?” әкиәтен уҡыу.

Уларҙың айырмаһын билдәләү. Киҫәксә тураһында төшөнсә алыу. Киҫәксәләрҙең дәрәҫязлышын үләштереү.

Берҙәмлек, дуҫлыҡ, тыныслыҡ (1 сәғәт)

Халыҡ-ара булған мөнәсәбәттәр тураһында мәғлүмәтле булыу, әңгәмәлә катнашыу. Фекер йөрөтөргә һәм һөйләй белергә өйрәнеү. Уҡылған әсәрҙәрҙең йөкмәткәһе буйынса фекер алышыу. Мөнәсәбәт һүҙҙәр, ымлыҡтар, уларҙың язылышын үләштереү.

Йәмле йәй етә (3 сәғәт)

Йәй мизгеленәң үзенсәлектәрен билдәләү. һүз байлығын арттырыу, һөйләү һәм языу телмәрен үстәреү. Тәбиғәтте күзәтеү, алған тәҫсәраттар буйынса фекер алышыу. Был айҙарҙа уҙғарылған милли байрамдар менән таныштырыу, улар тураһында белгәндәрҙә һөйләү. Йәйгә ял, хезмәт, ололарға ярҙам тураһында әсәрҙәр уҡыу һәм әңгәмәләр үткәреү. 6-сы класта үткәндәрҙә кабатлау, дөйөмләштереү.

7 класс

Йөкмәткәһе

Мәктәпкә барабыз - 2 сәғәт

Тема буйынса эзмә-эзлекле һөйләмдәр төзөү, киҫкағына хикәйә төзөргә өйрәнеү. Текст өстәң эшләү, план төзөү, план буйынса һөйләү. Мәктәп, класс торошо һ.б. хақында әңгәмәләр ойоштороу. Белем, киҫап тураһында мәкәлдәр койоу. 5-6 класта үтелгәндәрҙә иҫкә төшөрөү. һөйләмдә һүҙҙәр тәртибен дәрәҫ урынлаштырыу. Өндәрҙә дәрәҫ әйтеү

Көзгө эштәр һәм көзгө тәбиғәт - 5 сәғәт

Кешеләрҙең көзгө хезмәтен күзәтеү. Темаға кағылышлы текстар уҡыу. Муллыҡ, хезмәт тураһында мәкәл, әйтемдәр менән танышыу. һынамыштар уҡыу. Максаты буйынса һөйләм төрҙәрен, логик баҫымды өйрәнеү. Исем менән кылымды кабатлау.

Өфө менән танышыу - 5 сәғәт

Өфө калаһы, уның үткәне, бөгөнгөһө тураһында әңгәмә үткәреү. Уның иҫтәлекле урындары тураһында һөйләшеү, һүрәттәр карау. һөйләм телмәрен үстәреү. Рефераттар языу. Класс алдында киҫкаса һөйләү. Башкорт кылымдарының төзөлөшө. Барлыҡ төшөнсәһе һәм уның бирелешен өйрәнеү.

Хезмәт төбө – хөрмәт - 3 сәғәт

Темаға кағылышлы текстар укыу. Муллык, хезмәт тураһында мәкәл, әйтемдәр мәнәнгә танышыуы дауам итеү. Данлыклы хезмәт ветерандары менән орашыу ойоштороу.

Укыусыларға ниндәй һөнәр окшауы тураһында һөйләтеү, яңы мәғлүмәттәр биреү. Һөнәрҙәр тураһында шиғырҙар, хикәйәләр укыу. Ябай һөйләм төрҙәрен өйрәнеү.

Кыш - 3 сәғәт

Кыш тураһында текстар, шиғырҙар, мәкәлдәр, һынамыштар укыу. Яңы йылға бағышланған йырҙар, мәкәл һәм әйтемдәр менән танышыу. Яңы йыл менән котлау открыткаһы язырға өйрәнеү. Укытыусы һайлаган текст буйынса изложение языу. Үтелгәндәрҙе кабатлау. Эйә менән хәбәр араһында һызык куйыу орактарын өйрәнеү.

Салауат Юлаев – халкыбыздың милли батыры - 5 сәғәт

С.Юлаевтың биографияһы, ижады менән танышыу. Уның шиғырҙарын ятлау, шиғырҙарының һаҡланыу тарихы тураһында әңгәмәлә катнашыу. С.Юлаевтың тормошо, батырлығы, ижады тураһында төрлө ижади эштәр эшләү. (һүрәттәр төшөрөү, инша языу, стенгәзит сығарыу) һ.б. Һөйләмдең әйәрсән кискәктәре тураһында төшөмсә. Аныклаусының һөйләмдәге ролен өйрәнеү. **Йәмле яҙ, һағындыҡ һине! - 3 сәғәт**

Яҙ мизгеле тураһында белемдәрҙе системалаштырыу. Язғы байрамдар- 1 Май һәм Еңеү байрамы тураһында һөйләшеү. Язғы тәбиғәт күренештәре, коштарҙы каршылау, бакса эштәре тураһында әңгәмәләрҙе катнашыу. Тултырыусының һөйләмдәге роле.

Без йондоҙҙар булып кайтырбыз - 4 сәғәт

Башкорт халкының Бөйөк Ватан һуғышындағы каһарманлығы, ветерандарға, батырҙарға карата ихтирамлы булыу, ғорурланыу. Данлыклы кешеләр менән кискәләр, орашыуларҙа катнашыу. Хәлдәр тураһында төшөмсә алыу. Һүзлек менән эш күнекмәләре эшләү.

Ай, Уралым, Уралым! - 4 сәғәт

Башкортостан, уның үткәне, бөгөнгөһө һағында әңгәмә үткәреү. Республикабыздың күренекле урындары менән таныштырыу. Йәйге тәбиғәтте күзәтеү, ололардың һәм балалардың йәйге эштәре тураһында диалог һәм монологтар төзөү.

7- се класта үтелгәндәрҙе кабатлау.

8 класс Йөкмәткеһе

Һаумы, мәктәп (2)

«Көз» һәм «Мәктәп» темаһына шиғырҙар, әсәрҙәр укыу; мәкәл, әйтемдәр, йомартар, һынамыштарҙы искә төшөрөү. Алдағы кластарҙа үтелгәндәрҙе системалаштырыу, яңы мәғлүмәт менән таныштырыу. Һөйләү һәм языу телмәрен үстөрөү өстөндә эшләү. Грамматика буйынса 8- ҝласта үтелгәндәрҙе кабатлау.

Ергә мәрхәмәт – илгә бәрәкәт (4)

Тыуған Республикаға карата мөхәббәт, ғорурлык тойғоһо, тәбиғәткә һағыл караш тәрбиәләү. Башкортостандың ер асты, ер өстө байлыктары тураһында әңгәмәләр үткәреү. Хәл төрҙәре тураһында мәғлүмәт биреү.

Атамалар ни һөйләй?(7)

Кеше тормошонда атамалардың да (кеше исеме, фамилияһы, атаһының исеме; ауыл, кала, тау, йылға һ.б.) роле зур. Калалағы атамалардың мәғәнәләрен өйрәнеү. Атамаларҙа ил тарихы, ер һәм ошо ерҙә йәшәгән халықтың тел үзенсәлектәрен, халык тормошон, ғөрөф-ғәҙәтен, йолаларын һағылдырыуын аңлау. Яңғәзләк исемдәрҙең дөрөс язылышын кабатлау.

Без кышты ла яратабыз (4)

Кыш мизгеле, уның үзенсәлектәре тураһында һөйләү. Өндәш һүзҙәр тураһында мәғлүмәт биреү, телмәрҙе кулланырға

Башкорт театры (3)

Башкортостанда театр сэнгәте. Республикалағы театрзар һәм уларзың эшмәкәрлеге хақында дөйөм мәғлүмәт биреү. М.Ғафури исемендәге Башкорт дәүләт академия драма театрына сәйәхәт. Башкорт дәүләт опера һәм балет театры менән танышыу.

Башкорт халык ижады (5)

Халык ижады тураһында дөйөм төшөнсә алыу. Фольклорзың коллектив ижад булыуын аңлау. Фольклор һәм язма әҙәбиәттең айырмаһын билдәләй алыу, улар тураһында һөйләргә өйрәтеү. Ике һәм бер составлы һөйләмдәр тураһында мәғлүмәт биреү.

Яз башланды (3)

Башкортостандағы язғы тәбиғәт күренештәрен күзәтеү. Кала һәм ауылда язғы эштәр: ~~юшар~~ хайуандар һәм үсемлектәр тормошо, язғы байрамдар тураһында әңгәмәләрзә катнашыу. Тәбиғәткә экскурсияларға сығыу. Дарыу үләндәренән гербарийзар төзөү, Еңеү көнөнә арналған концерттарза, һуғыш ветерандары менән осрашыузарза катнашыу, иҫтәлектәр язып алыу. ~~Һөйөү~~, языу телмәрен үстөрөү өстөндә эшләү.

Башкорт халык милли аштары (2)

Башкорт халкының милли аштары менән танышыу. Уларзы әзерләү үзенсәлектәрен өйрөнөү. Башкорт милли аштары тураһында текстар менән танышыу. Һөйләү, языу телмәрен үстөрөү өстөндә эшләү.

Башкорт аты (4)

Башкорт атының килеп сығыуы, тарихи үткәне менән танышыу. Аттарзың кеше тормошондағы мөһим ролен билдәләү. Йәш үзенсәлектәре буйынса бүленеүен билдәләү, дөрөҫитеп әйтеү. Атар тураһында күберәк беләү.

2.Содержание учебного предмета

5 класс башкирский язык как государственный .

Программа курса разработана в соответствии с требованиями Федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования, а также основной образовательной программой основного общего образования. Программа учитывает возрастные, общеучебные и психологические особенности школьника.

Основное содержание Здравствуй, школа (5 часов)

Эта тема изначально связана с темой «Осень»(1 сентября – День Знаний. Школа, учеба, почать знания, изучать язык). В то же время проводятся беседы, как учащиеся правили летние каникулы, организовывается обмен мнениями. По данной теме идет закрепление слов, словосочетаний, предложений, а так же идет дальнейшее обогащение словарного запаса. Звуки, буквы, мягкие и твердые гласные башкирского языка. Имя существительное, Изменение имени существительного по числам. Порядок слов в предложении. Имя прилагательное.

О себе (7часов)

Во время изучения данной темы ученик должен научиться рассказывать о себе, о своей семье, о членах семьи, о родственниках. Изменение имени существительного по падежам. Местоимения. Личные местоимения. Изменение личных местоимений. Чередование согласных к-г, к-ғ.

Времена года (5 часов)

Знакомство с временами года, с их признаками. Правильно произносить и использовать в речи времена года и названия месяцев. Вопросительные местоимения. Указательные местоимения. Изменение указательных местоимений по падежам. Неопределенные местоимения. Определенные местоимения.

Знаешь ли ты Башкортостан? (3 часов)

Познакомить учащихся с прошлым, настоящим и будущим республики в которой они живут. Учащиеся должны освоить историю Башкортостана, ее богатство, известных людей и т.д. Имена собственные и имена нарицательные имен существительных. Отрицательные местоимения.

С Новым годом! (3 часов)

Знакомство с темой Новый год, зима. Определить особенности времени года зима, научить поздравлять с Новым годом своих родственников и близких людей на башкирском языке, научить об особенностях праздников. Изменения глагола по лицам и числам.

8 марта – Международный женский день. (4 часа)

Чтение стихов, рассказов о маме. Объяснение учащимся, что мама это самый дорогой человек, ее надо уважать, ценить. Данная тема одновременно продолжается с темой семья, поэтому идет повторение членов семьи. Научить писать поздравительные открытки, а также говорить поздравительные слова. Антонимы.

Весенние работы (4 часов)

Беседы по темам весенние работы, весенние работы в саду, посевы. Числительные. Повторение пройденного материала.

Здравствуй, лето! (3 часа)

Беседы о традициях проведенных на природе и их обычаях. Значение данных традиций в наше время, нужно ли их проводить. Повторение грамматического материала за весь год.

6 класс башкирский язык как государственный .

Основное содержание изучаемого предмета Нас встречает школа-3 часов

1 сентября-День Знаний. Начинаются трудовые будни для школьников. Изучение пословиц о знании, о языке. Повторение пройденных материалов в 1-5 классах по грамматике.

Осенняя природа- 2 часа

Особенности природы осени. Развитие письменной и устной речи, чтение стихотворений, ознакомление с приметами, обогащать словарный запас.

По земле Башкортостана-6 часов

Ознакомление с Республикой Башкортостан, с его историей, со знаменитыми личностями, с природными богатствами. Выполнять творческие работы, развитие речи по темам. **Дорожи дружбой-5 часов**

Понятие о настоящей дружбе, дорожить ею. Чтение рассказов, пословиц о дружбе.

Повелительное наклонение глагола.

Зима продолжается-5 часа

Особенности зимы. Развитие письменной и устной речи, чтение стихотворений, ознакомление с приметами, обогащать словарный запас. Прошедшее и будущее время глаголов.

Правила этикета-1 час

Вот опять пришла весна-10 часов

Особенности весны. Наблюдение за весенней природой. Вести беседы о перелётных птицах. Майские праздники. Повторение пройденного материала по грамматике в 6-ом классе.

Скоро лето-2 часов

Беседа о летней природе, о летнем отдыхе учащихся. Изучение стихотворений о лете, чтение рассказов. Организация экскурсии в природу. Закрепление и повторение пройденного материала за курс 6-х классов.

Основное содержание изучаемого предмета**I. Снова в школу-3 часов**

Обогащение знаний, полученных в 5-6 –х классах. Ознакомление с поэтами и писателями, с новыми текстами. Составление диалогов . Большинство места занимают беседы о родном языке, о знании, о учебе и учителях, о школе, об осени и осеннем урожае. Составление текстов связанные по смыслу и перевод с одного на другой язык. Самую основную тему занимает тема про осень и осенних работ.

Ознакомление с пословицами, загадками и поговорками про школу, учебу, книгу, хлеб, урожай, овощи-фрукты.

II. Деревенская жизнь-3 часов.

Проведение бесед о деревенской жизни, о быте, о труде, о хлеборобе. Рассказ об особенностях работы хлебороба. Понятие о различиях между деревенской и городской жизни. Организовать встречи и провести беседы со знаменитыми людьми, которые росли в деревне. Прочитать рассказы на эту тему.

III. Путешествие по Башкортостану-5 часов.

Умение рассказывать о Башкортостане, используя знания полученные в 1-6-х классах. Дать новые информации учащимся по этой теме. Ознакомление с историей нашей земли, познакомить учащихся с рассказами о чем пишут писатели других национальностей о Башкортостане, какие научно-практические конференции были проведены в Башкортостане, дать информации про эпос «Урал батыр», ознакомление со старинными городами, как Аркаим, Сынташты итд. Ознакомление с рассказами по этой теме, работа над развитием учащихся письменной и устной речью.

IV. Спорт. Спортивный инвентарь-5 часов

Провести беседы, и дать понятие учащимся о важности спорта, что спорт-здоровье. Развивать устную речь учащихся, уметь рассказать какие виды спорта им нравится, каких спортсменов знают. Посмотреть и прослушать отрывки теле-радио передач о спорте и о спортсменах, уметь готовиться по материалам газет и журналов.

Виды спорта в Башкортостане. Знаменитости в области спорта..

V. Я и наша семья-4 часов.

Учащийся должен уметь рассказывать о себе и о своей семье полностью и свободно. Потому что эта тема повторяется из года в год. Правильно назвать членов семьи, и призывать быть внимательным и уважительным по отношению к ним. Развитие устной речи по этой теме, прочитать и понять рассказы и стихи о семье. По прочитанным рассказам научить составлять планы, и умение пересказывать. По картинкам уметь рассмотреть и рассказывать содержание.

VI. Праздник мам-3 часа.

Обогащать словарный запас учащихся, различные виды работ над текстом, прочитать рассказы про мам и бабушек, призывать любить, дорожить и уважать женщин своей семьи. Провести беседы о Международном женском празднике, организовать утренники и концерты, а также встречи со знаменитыми женщинами.

VII. Мастера искусств-3 часов.

Продолжение знакомств со знаменитыми и известными личностями нашей республики. Знакомство с творчеством и жизнью мастеров искусства. Просмотреть и послушать теле-радио передачи. Познавать их творчества и уметь рассказывать о них. Изучение песен. Для школьной сцены готовить концертные номера.

VIII. Имя красивое-кто нарекал? В названиях- история страны-2 часа.

Эта тема связано с названиями гор, рек а также с именами людей. Значение имён, влияние имён на человека. Разные истории, случаи которые связаны с именами знаменитых людей, чтение рассказов. Изучение и знакомство с легендами и преданиями по названиям, творческие работы учащихся по этой теме сделает урок более насыщенным и интересным.

IX. Давным –давно....-2 часов.

Главная цель состоит в том, развивать устную речь учащихся, обогащать словарный запас, дополнять знание учащихся о народном творчестве. Направить внимание на то, чтобы учащийся понял текст и смог пересказывать. Здесь, кроме народных сказок, есть и другие сказки, найти отличия между ними.

X. Единство, дружба, мир-1 час

Основная тема-единство, дружба, мир. Здесь ведется беседа не только о межличностных отношениях, но и о международном единстве. Умение высказывать свое мнение об этом, и умение рассказывать. По прочитанным рассказам уметь вести беседу, и высказывание своего мнения.

XI. Красивое лето-3 часов.

Определить особенности лета. Обогащать словарный запас учащихся, развивать устную и письменную речь. Наблюдение за природой, и составлять диалоги. Уметь рассказывать о праздниках, которые проводятся летом. Провести беседы о летнем отдыхе детей, о летнем труде, прочитать рассказы о лете, и о том как можно помогать летом взрослым.

8 класс башкирский язык как государственный.

Основное содержание изучаемого предмета

I. Идём в школу-2 часов.

Повторение пройденного материала в 7-х классах, обогащать словарный запас. Учить составлять короткие рассказы по теме, умение составлять предложения связанные по смыслу. Работать над текстом, уметь составлять план, и умение рассказать по плану. Провести беседы по темам: школа, жизнь класса итд. Находить пословицы про знание и книги. Вспомнить пройденный курс в 7-м классе. Порядок слов в предложении. Правильное произношение специфических букв и звуков.

II. Осенние работы и осенние явления-5 часов.

Наблюдение за осенними работами и осенней природой. Чтение текстов по этой теме. Ознакомление с пословицами и поговорками про урожай, хлеб, труд. Чтение примет. Синтаксис. Виды предложений по цели высказывания. Логическое ударение. Повторение существительного и глагола.

III. Уфа-столица Башкортостана-5 часов.

Уфа-столица Башкортостана. Провести беседу о городе, о его вчерашнем, сегодняшнем. Рассмотреть картинки, поговорить о его исторических местах. Развитие устной речи.

IV. За труд-уважение-3 часов.

Провести беседу на тему: “В жизни человека-роль труда”. Организовать встречи с заслуженными деятелями, ветеранами труда. Дать новые источники о выборе профессий, какие виды нравятся учащимся, умение рассказать о нравившимся профессии. Чтение рассказов, стихотворений о труде. Изучение пословиц о труде, работе.

V. Зима продолжается-3 часов.

Систематизация знаний о зиме, которые получили ранее, обогащать словарный запас учащихся. Изучение стихотворений, рассказов, примет, пословиц, поговорок, песен и загадок о зиме. Умение написать поздравительные открытки с Новым годом на башкирском языке.

VI. Салават Юлаев- герой башкирского народа-5 часов.

Ознакомление с биографией и творчеством С.Юлаева. Выучить наизусть его стихи, провести беседу о сохранности его творчества. Выполнять разные виды творческих работ силами учащихся: рисование, написание сочинений, рефераты, выпускать стенгазету и

VII. Красавица-весна! Скучали по тебе-3 часов.

Систематизация ранее полученных знаний о весне. Весенние праздники. Беседа о праздниках. Беседа о празднике Победы. Наблюдение за весенними природными явлениями. Провести беседы о весенних работах, о встрече птиц, чтение стихотворений и рассказов.

VIII. Мы вернемся звездами-4 часа.

Мужество башкирского народа во время ВОВ. Воспитывать уважение к ветеранам ВОВ и тыла, уметь гордиться за них. Организовать встречи и утренники со знаменитыми людьми.

IX. Ай Урал, ты мой Урал-4 часов.

Провести беседу о Башкортостане. Заглянуть в историю нашей республики. Знакомство с достопримечательными местами нашей республики. Наблюдение за летней природой, составление диалогов и монологов о предстоящих летних каникулах, о летних делах в саду, в огороде. Повторение пройденного за курс 8-го класса.

9 класс башкирский язык как государственный .

Основное содержание предмета Здравствуй, школа!

2 часов

Все виды работ ведутся параллельно теме “Осень”. Чтение стихотворений, рассказов, текстов по теме “Школа”; работа с пословицами, поговорками, загадками, приметами. Систематизация ранее пройденного материала, усвоение новой информации.

Продолжение работы над устной речью и письмом.

Земле уважение – стране процветание. 4 часов

Воспитание чувства любви, гордости к родной Республике, бережное отношение к природе. Обучение умению пересказывать и писать на эти темы. Проведение бесед о подземных и наземных богатствах Башкортостана, организация экскурсий.

О чём говорят названия? -7 часов

Роль разных наименований и названий (имён, фамилий, отчеств, деревень, городов, гор, рек и т.д.) в жизни человека. Знакомство с ономастикой и его разделов: антропонимика, этнонимика, зоонимика, космонимика; названия национальностей, народов, племён. Пробуждение интереса у обучающихся к происхождению и значению названий в родном городе, селе, улице. Отражение наименований в истории страны, языковых особенностях, традициях и обычаях народа.

И зиму мы тоже любим - 4 часов

Обучение связной устной и письменной речи. Умение свободно рассказывать, рассуждать о зиме, его особенностях, красоте, погоде, явлениях природы.

Башкирский театр. 3 часа

Театр в Башкортостане. Общая информация о республиканских театрах и их деятельности. История создания Башкирского Академического драматического театра имени М. Гафури (народные артисты З.Бикбулатова, А.Мубаряков, Г.Мубарякова). Изучение жизни и творчества выдающихся артистов театра. Овладение умением пересказа на данную тему.

Беседы и обмен мнениями на тему “Прошлое и будущее театра”.

Башкирское народное творчество. 5 часов.

Общее понятие народного творчества. Фольклор – коллективное творчество. Разделение понятий фольклора и письменной литературы, умение пересказывать по заданной теме.

Башкирская лошадь. 4 часов.

Знакомство с историей происхождения башкирской лошади. Роль лошади в жизни человека.

Пробуждение у обучающихся интереса к лошадям.

Башкирские народные национальные блюда. 2 часа

Знакомство башкирскими народными национальными блюдами, особенностями

их приготовления. Чтение текстов по тематике.

Продолжение работы над усовершенствованием устной и письменной речи.

Весна идёт. 3 часов

Весенние изменения природы в Башкортостане. Весенние хлопоты в городе и деревне; беседы о жизни птиц, животных и растений весной; весенние праздники. Экскурсии на природу. Праздник Победы, беседы о ветеранах. Повторение пройденного.